

WAT STAAT ER EIGENLIJK IN DIE GRONDWET?

Heel simpel bekeken

Wat staat er eigenlijk in die Grondwet?

Heel simpel bekeken

HvdH

UITGEVERIJ
VOGELVRIJ

Colofon

Eerste uitgave: maart 2023
Haye van der Heyden

Uitgeverij Vogelvrij
Redactie: Janke Scharff
Correctie: Janke Scharff
Omslagontwerp: Jesse Jeroen Unlimited
Opmaak: Bob Broeze, Kingfisher Design

ISBN E-boek: 978-90-8331-022-0
ISBN Paperback: 978-90-8331-021-3

© 2023 Uitgeverij Vogelvrij. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de rechthebbende(n).

© 2023 Uitgeverij Vogelvrij. All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without the prior permission in writing from the proprietor(s).

Ter inleiding

Niet iedereen houdt zich de hele dag bezig met waar het echt om gaat in het leven. We weten allemaal dat onze geliefden en vrienden belangrijker voor ons zijn dan vreemden en vage kennissen, maar gedragen ons daar vaak niet naar. Iedereen wil liefde en intimiteit, toch besteden we nogal eens veel meer tijd aan geld en status dan aan de gevoelens van onze medemens. En er is nog iets wat erg belangrijk voor ons is, maar waar we toch maar heel weinig aandacht aan besteden: onze Grondwet.

We leven in een democratie. Die is normaal voor ons, we zijn eraan gewend. Zo nu en dan gaan we naar de stembus en stemmen we op iemand met wie we het eens zijn of die betrouwbaar op ons overkomt. De personen die de meeste stemmen krijgen, mogen dan als 'overheid' het land gaan besturen, heel simpel gezegd. Dus in een democratie beslist de meerderheid van de kiezers wie een tijdje de macht krijgt, maar daar zit ook een gevaar in. Macht kan namelijk altijd misbruikt worden. Onze Grondwet beschermt ons tegen die overheid en zorgt er ook voor dat we ook weer van haar af kunnen komen. Zonder democratie kun je alleen met geweld machthebbers afzetten en we willen een rustige maatschappij, met vrede en veiligheid.

In de Grondwet staan onze grondrechten: gelijkheid en vrijheid. Met vooral de vrijheids-

rechten kunnen we de overheid controleren en beoordelen. Daarvoor hebben we de vrijheid van meningsuiting, het recht om te protesteren en andere vrijheden, zoals persvrijheid.

En dan geeft de Grondwet nog een belangrijke mogelijkheid aan de burgers: als er een conflict is met een andere burger of met de overheid kunnen ze naar de rechter. Die zal goed en zorgvuldig kijken naar de zaak en zo eerlijk mogelijk een oordeel vellen over wie er gelijk heeft.

Ja, die Grondwet is belangrijk, dat weten we vaak wel, maar hebben we hem weleens gelezen dan? Nee dat niet natuurlijk. Dat is iets voor juristen en politici. Wat moet een gewoon mens met de Grondwet? En waarom zou iemand precies willen weten wat erin staat? Het antwoord op deze vraag is simpel: als we de Grondwet een beetje kennen, kunnen wij onszelf beschermen tegen de mensen die machtiger zijn dan wij en ons hun wil opleggen: politie, ambtenaren, werkgevers. De Grondwet kan ons dus zelfs beschermen tegen onze eigen regering. Daar hebben we toch zoveel over te klagen? Het zijn toch zakkenvullers, bedriegers en leugenaars? Schelden en klagen helpen alleen niet; van de overheid eisen dat ze zich aan de regels houdt en haar burgers netjes behandelt wel. Elke burger kan naar de rechter stappen en machthebbers ter verantwoording roepen. Dankzij de Grondwet.

Dat laatste is een lange en ingewikkelde weg die gelukkig bijna nooit nodig is. Als een

ambtenaar of een politiemann of het hoofd van een school of een werkgever iets doet wat in strijd is met de Grondwet, kun je hem, haar of hen daarop wijzen en meestal zullen ze je onmiddellijk tegemoetkomen. De wet overtreden wil niemand, zeker officiële instanties niet, omdat ze weten dat ze dan iedereen tegen zich krijgen. Ze zitten niet te wachten op een schandaal en negatieve publiciteit.

Het is echt erg belangrijk dat je als burger weet wat je rechten zijn. En zo ingewikkeld is die Grondwet helemaal niet. Je moet er alleen even wat tijd voor nemen. Dit boekje maakt daar een beginnetje mee. De hele Nederlandse Grondwet staat erin, maar er zijn stukken die je kunt overslaan, en die staan dan ook zo aangegeven. Ook omdat ze vaak even later in gewone woorden worden samengevat, zodat je toch te weten kunt komen wat je niet gelezen hebt. Het gaat erom dat je kennisneemt van wat belangrijk voor je is en dat je een beetje inzicht krijgt in hoe we onze samenleving hebben ingericht. Nederland zit namelijk behoorlijk goed in elkaar: we hebben een goed en eerlijk systeem dat, als het goed is, iedereen eerlijk en rechtvaardig behandelt.

En als dat eens een keer niet zo is, kun je heel rustig eisen dat de fout hersteld wordt. Met de Grondwet in de hand.

Dit boekje is niet geschreven door een jurist, maar door een gewone burger die samen met de lezer de Grondwet langsloopt. Om te kijken wat er staat, waar het over gaat en wat je eraan hebt of zou kunnen hebben. Elk hoofdstukje

begint met een artikel uit die Grondwet of een paar artikelen, als die bij elkaar horen. Er staat bij of je het artikel of de artikelen moet lezen of kunt overslaan. Wat **vetgedrukt** is moet je lezen, de rest hoeft niet, omdat het geen of heel weinig invloed heeft op het leven van een gewone burger. Mag wel natuurlijk. Veel plezier en wijsheid toegewenst.

Hoofdstuk 1

Dit artikel moet je echt even helemaal lezen. Het is kort en simpel en heel erg belangrijk. Misschien is het wel het belangrijkste van alle artikelen die in de Grondwet staan. Lees het even en daarna gaan we het erover hebben.

Art. 1

*Allen die zich in Nederland bevinden,
worden in gelijke gevallen gelijk
behandeld. Discriminatie wegens
godsdienst, levensovertuiging, politieke
gezindheid, ras, geslacht of op welke
grond dan ook, is niet toegestaan.*

Dus:

Het zijn maar een paar regeltjes, maar godallemachtig wat zijn ze belangrijk. Er staat dat je mag geloven wat je wilt, dat alle rassen gelijk zijn, dat man en vrouw – en alle variaties daarop – hetzelfde behandeld moeten worden en dat je op elke politieke partij mag stemmen die je maar wilt. Simpel gezegd: iemand mag je bijvoorbeeld niet ergens de toegang weigeren of je niet aannemen voor werk omdat je Chinees bent, Hindoe, transgender of een aanhanger van Forum voor Democratie.

Ja, dat gebeurt toch en het is natuurlijk heel moeilijk te bewijzen dat ze je niet aannemen voor die baan waar je op hebt gesolliciteerd omdat je

Turks, non-binair of rechts bent, maar het mag niet. Zeker, ze kunnen tegen je zeggen dat ze iemand anders geschikter vinden terwijl dat helemaal niet waar is. Ze willen jou misschien wel gewoon niet omdat jij bent wie je bent. Dat is pijnlijk en tegen de wet.

Hoe kun je je daartegen wapenen? Dat kan niet. Wel kun je de eer aan jezelf houden en laten zien wat je waard bent. Stel, je zegt het volgende aan het einde van die sollicitatie: 'Ik wil u er tot slot op wijzen dat ik ervan uitga dat het feit dat ik zwart, lesbisch en moslim ben en op de PVV stem, geen enkele invloed zal hebben op uw beslissing om mij aan te nemen of niet. Omdat dat niet mag volgens de Grondwet. Misschien overbodig dat erbij te vermelden maar ik doe het toch maar even. Voor de zekerheid. Ik dank u hartelijk voor de kans die mij geboden is.'

Je maakt indruk met zo'n verklaring, dat is zeker, dus ze zullen denken: 'Nou nou, die is heel wat waard. Dat is een slimmerd.'

En werkgevers willen toch werknemers die heel wat waard zijn en slim?

Ja, een zwarte, lesbische moslim die op de PVV stemt, dat is inderdaad best wel apart, maar ze bestaan. Je hebt allerlei soorten mensen en ze worden allemaal zo goed mogelijk beschermd door die Grondwet. Daar is hij voor.

Trouwens. Binnenkort gaat dit artikel hoogstwaarschijnlijk veranderd worden. Er ligt een voorstel klaar dat in eerste instantie is goedgekeurd, maar nog moet wachten op een tweede goedkeuring na de eerstvolgende verkiezingen.

Hoe een verandering in de Grondwet werkt, wordt aan het einde van dit boekje, in hoofdstuk 24, uitvoerig besproken.

Het nieuwe artikel wordt dan als volgt.

Art. 1

*Allen die zich in Nederland bevinden,
worden in gelijke gevallen gelijk
behandeld. Discriminatie wegens
godsdienst, levensovertuiging, politieke
gezindheid, ras, geslacht, handicap,
seksuele gerichtheid of op welke grond
dan ook, is niet toegestaan.*

Zie je de verschillen? Het artikel wordt aangepast omdat er veranderingen plaatsvinden in onze maatschappij: 'handicap' en 'seksuele gerichtheid' worden toegevoegd.

Hoofdstuk 2

Het volgende artikel is een stuk minder interessant. Je hoeft het niet te lezen. Eronder staat wat het eigenlijk zegt.

Art. 2

1.

De wet regelt wie Nederlander is.

2.

De wet regelt de toelating en de uitzetting van vreemdelingen.

3.

Uitlevering kan slechts geschieden krachtens verdrag. Verdere voorschriften omtrent uitlevering worden bij de wet gegeven.

4.

Ieder heeft het recht het land te verlaten, behoudens in de gevallen, bij de wet bepaald.

Dus:

In de wet staat wat er wettelijk geregeld is. Ja duh! De wetten waar ze het hier over hebben, gaan over het binnenlaten en weer het land uitzetten van buitenlanders. Daar zijn dus wetten voor. Joh. En er staat dat er wetten zijn voor 'uitlevering': dat een Nederlander onder dwang naar een ander land kan worden gestuurd, bijvoorbeeld omdat hij, toen hij daar op vakantie was, een misdaad heeft gepleegd. En er staat dat er in de wet staat of je het land mag verlaten.

Dat mag je namelijk altijd, maar soms niet als je bijvoorbeeld verdacht wordt van een misdaad en in de buurt moet blijven voor de rechtszaak. Logisch allemaal. We gaan snel door.

Hoofdstuk 3

Weer een paar niet zo heel erg interessante artikelen. Artikel 3 herhaalt artikel 1 en artikel 5 is onzin. Vind ik. Alleen artikel 4 is belangrijk.

Art. 3

Alle Nederlanders zijn op gelijke voet in openbare dienst benoembaar.

Art. 4

Iedere Nederlander heeft gelijkelijk recht de leden van algemeen vertegenwoordigende organen te verkiezen alsmede tot lid van deze organen te worden verkozen, behoudens bij de wet gestelde beperkingen en uitzonderingen.

Art. 5

Ieder heeft het recht verzoeken schriftelijk bij het bevoegd gezag in te dienen.

Dus:

In artikel 3 staat dat iedereen evenveel recht heeft op een baan als ambtenaar. Je moet natuurlijk wel de goede opleiding of de juiste ervaring daarvoor hebben. Dat staat er niet bij, maar dat moet wel. We willen wel graag dat het land goed bestuurd wordt.

In artikel 5 staat dat je altijd bij een instantie met macht een schriftelijk verzoek mag indienen.

Ja ja. Je mag hun een briefje schrijven of een mailtje sturen. Wat daar dan mee gebeurt, staat er niet bij, dus daar hebben we helemaal niks aan. Als er nou zou staan dat je altijd antwoord zou moeten krijgen, is het artikel nog wat waard, nu echt niet.

Alleen artikel 4 is interessant. Daar staat in dat je evenveel stemrecht hebt als iemand anders als er verkiezingen zijn voor een 'algemeen vertegenwoordigend orgaan', zoals de Eerste en de Tweede Kamer. Je mag dus kiezen én je mag gekozen worden. Vergis je niet, dat laatste is helemaal niet zo onmogelijk als het lijkt. Jij zou echt wel in de Tweede Kamer terecht kunnen komen, ook al heb je niet gestudeerd of ben je nog jong of hoor je bij wat ze een minderheid noemen. Er wordt tegenwoordig juist steeds vaker gezegd dat de Kamerleden uit alle lagen van de bevolking moeten komen. Dus als jij je aansluit bij een politieke partij en je doet een beetje je best, kun je zo maar opeens 'volksvertegenwoordiger' worden. Kamerlid. Het is hard werken, maar betaalt goed en je kunt je inzetten voor mensen die dat nodig hebben. Prachtig toch?

Hoofdstuk 4

Nu komen we aan de godsdienst toe. Ja, die bestaat nog voor veel mensen, hoewel dat er steeds minder zijn in Nederland, en is zelfs best nog wel belangrijk. Even goed lezen dit alsjeblijft, daarna gaan we het erover hebben.

Art. 6

1.

Ieder heeft het recht zijn godsdienst of levensovertuiging, individueel of in gemeenschap met anderen, vrij te belijden, behoudens ieders verantwoordelijkheid volgens de wet.

2.

De wet kan ter zake van de uitoefening van dit recht buiten gebouwen en besloten plaatsen regels stellen ter bescherming van de gezondheid, in het belang van het verkeer en ter bestrijding of voorkoming van wanordelijkheden.

Dus:

Je mag geloven wat je wilt en ook op de manier die je zelf wilt, zegt deel 1 van dit artikel, maar je moet je wel aan de wet houden. Dus een man mag zijn vrouw niet slaan, ook al mag hij dat wel volgens zijn geloof. De Nederlandse wet gaat dan namelijk vóór en kan die man veroordelen voor mishandeling.

Lid 2 van dit artikel is erg belangrijk voor ons, omdat er zo vaak misverstanden over zijn. We moet dan natuurlijk meteen denken aan die beroemde hoofddoek die moslimvrouwen volgens hun geloof moeten of willen dragen. Daar is altijd en al heel lang veel gedoe over: of die verboden kunnen of moeten worden in een bepaalde situatie. Volgens de Grondwet kan dat niet: je mag er zo uitzien zoals je zelf wilt. Als iemand op straat jou je hoofddoek aftrekt, is die persoon strafbaar. Je mag een spijkerbroek met gaten aan, je mag een tatoeage van een gorilla op je voorhoofd hebben, je mag je haar paars verven en je mag een hoofddoek om, als je dat wilt. Dat is de vrijheid die ons land je biedt. Op straat, in een winkelcentrum, op het perron van een station of in een bus mag je er in principe zo uitzien zoals je zelf wilt, maar niet altijd: blote borsten mogen bijvoorbeeld weer niet. Je mag met een decolleté tot aan je navel door de stad lopen, maar helemaal bloot mag niet, ook al zou je nudisme een levensovertuiging kunnen noemen. Dat heeft met dat lid 2 van dit artikel te maken en levert wel iets grappigs op: dat iemand met blote borsten rondloopt zou bijvoorbeeld niet 'in het belang van het verkeer' zijn. Daar kunnen we ons wel iets bij voorstellen: mannen kijken hun ogen uit en letten dan niet meer op hun medeweggebruikers, met de ene botsing na de andere tot gevolg. Blote borsten vormen een risico in het verkeer.

Het is een simpel artikel, toch kan het ook ingewikkeld zijn: hoe zit het bijvoorbeeld met

een boerka? Wat als je alleen maar iemands ogen ziet en verder niets? Dat voelt heel anders, terwijl het in wezen hetzelfde is. Als je in een motorpak met een integraalhelm op rond wilt lopen, mag dat. Of ook niet? Daar zijn discussies over en dat is prima, want discussies zijn er altijd in een democratie.

En dan die 'wanordelijkheden' aan het einde van lid 2. Stel, er komt een protestdemonstratie in de stad tegen hoofddoeken en andere mensen worden daar boos over en er ontstaat een relletje op straat, misschien zelfs wel een enorme vechtpartij. Dat zijn dan dus 'wanordelijkheden'. Nu zou de burgemeester van die gemeente kunnen ingrijpen en de protestdemonstratie beëindigen, terwijl in de Grondwet staat dat burgers recht hebben op protestdemonstraties. Dat kan dus.

Het gaat er in dit boekje niet om met wie we het eens zijn en met wie niet. Het gaat erom te laten zien wat er in de Grondwet staat en dat er soms artikelen zijn die strijdig zijn met andere artikelen. Je mag je kleden zoals je wilt, maar in bepaalde situaties mogen er toch regels worden gesteld. In een Nazi-uniform over straat lopen mag bijvoorbeeld niet. Maar stel je voor, je hebt een lippiercing en iemand op straat ziet dat en wordt daar zo boos over dat hij je aanvalt. Hij zal worden opgepakt door de politie en niemand zal jou de schuld geven en je verplichten geen piercings meer te dragen. De wet is de wet.

Er staat in lid 2 ook nog: 'buiten gebouwen en besloten plaatsen'. Wat bedoelen ze daarmee?

Binnen gebouwen en besloten plaatsen, zoals kerken en moskeeën, mag je op allerlei manieren uiting geven aan je geloof, behalve dat er voorschriften zijn die te maken hebben met brandveiligheid en dat er wetten zijn die overal gelden, zoals dat je niet mag oproepen tot geweld. Maar je mag er zo uitzien zoals je zelf wilt. Binnen die gebouwen en besloten plaatsen kunnen soms regels worden gesteld. In een bedrijf kan de baas van zijn personeelsleden vragen – eisen dus misschien wel – dat ze er netjes uitzien en dat ze bijvoorbeeld niet in een spijkerbroek met gaten erin naar kantoor komen. Lastig. Mag hij ook piercings en tatoeages verbieden? Of een kort rokje? Misschien is hij wel heel erg ouderwets en vindt hij dat vrouwen geen broek mogen dragen. Zou hij je kunnen ontslaan als je een te strak truitje aanhebt? Waarschijnlijk niet, maar dat staat niet in de Grondwet. Hoe dan ook, een wet is nooit perfect. Er is altijd wel iets waar je het over kunt hebben. Wat betekent dit? Wat wordt hier bedoeld? Er zullen altijd discussies zijn over wetten, maar weet dat je met argumenten voor je belang kunt opkomen en dat er naar je geluisterd moet worden.

Hoofdstuk 5

Dit hoofdstukje gaat over de persvrijheid. Ook erg belangrijk. In onze democratie is de pers belangrijk, om zaken die niet goed gaan in de publiciteit te brengen. Als een minister iets doet wat niet mag, komt dat in de media en kan hij daardoor ontslagen worden. In landen waar geen persvrijheid is, gaat het uiteindelijk altijd mis. Politici bedriegen, zijn corrupt, stelen geld van het volk en er is niets of niemand die hen tegenhoudt.

De pers houdt ons allemaal in de gaten en als we iets ergs doen wat niet mag, zorgt zij ervoor dat iedereen dat weet. En dan ben je de klos.

Lees even de vetgedrukte stukjes van deze tekst.

Art. 7

1.

Niemand heeft voorafgaand verlof nodig om door de drukpers gedachten of gevoelens te openbaren, behoudens ieders verantwoordelijkheid volgens de wet.

2.

De wet stelt regels omtrent radio en televisie. Er is geen voorafgaand toezicht op de inhoud van een radio- of televisie-uitzending.

3.

Voor het openbaren van gedachten of gevoelens door andere dan in de voorgaande

leden genoemde middelen heeft niemand voorafgaand verlot nodig wegens de inhoud daarvan, behoudens ieders verantwoordelijkheid volgens de wet. De wet kan het geven van vertoningen toegankelijk voor personen jonger dan zestien jaar regelen ter bescherming van de goede zeden.

4.

De voorgaande leden zijn niet van toepassing op het maken van handelsreclame.

Dus:

Het staat er misschien wat ingewikkeld, maar het is heel simpel: je mag publiceren wat je wilt, op wat voor manier dan ook, maar je moet je wel aan de wet houden. Dus je mag niet zomaar op Instagram beweren dat je buurman een seriemoordenaar is. Hij kan jou dan aanklagen en dan word jij gestraft. Iemand zomaar beschuldigen van iets zonder dat daar een goede reden voor is, mag niet volgens de wet.

In lid 2 staat – en dat is ook erg belangrijk – dat de regering zich niet mag bemoeien met de inhoud van radio- en televisie-uitzendingen, ook niet als zij de instantie is die de uitzendingen betaalt. In het geval van de Nederlandse Publieke Omroep, de NPO, is dat zo. Die wordt betaald met belastinggeld, dus door de regering, maar die heeft er inhoudelijk niets over te zeggen. In landen waar de regering de baas is over wat er in de publiciteit gezegd mag worden en wat niet, heerst geen persvrijheid en is er dus geen controle meer op misdragingen en misdaden

van de overheid en andere hogere instanties. Met verschrikkelijke gevolgen, vergis je niet. De pers en burgers moeten daar hun mond houden, anders kunnen ze worden opgepakt en zonder een behoorlijk proces worden opgesloten in de gevangenis of erger.

In lid 3 lees je eigenlijk dat leeftijdsdiscriminatie door de wet in bepaalde gevallen is toegestaan. Als je jonger dan zestien bent, mag je niet naar sommige films in de bioscoop. In wezen is dat discriminatie. Als we zouden zeggen dat je niet naar bepaalde films mag als je rood haar hebt, wordt iedereen woedend en rennen ze naar de rechter. Nu gebeurt dat dus niet. We zien blijkbaar in dat het redelijk is dat jonge kinderen niet worden toegelaten in bijvoorbeeld een pornobioscoop. Dat je al best jong wel naar oorlogsfilms met verschrikkelijk geweld toe mag, vinden sommigen een beetje vreemd. Geweld is niet erg en seks wel? Misschien moeten we daar ook maar eens over naar de rechter.

Er kunnen wel veranderingen worden aangebracht in een Grondwet, maar dat is een heel gedoe en zoiets duurt jaren. Terecht natuurlijk. Anders kan een regering gewoon snel wat dingen veranderen waar zij geen zin in heeft. De persvrijheid afschaffen bijvoorbeeld. Onze Grondwet wordt goed beschermd.

Hoofdstuk 6

Dit zijn een beetje saaie artikelen. Sla ze maar over. Lees eventueel de conclusie.

Art. 8

Het recht tot vereniging wordt erkend. Bij de wet kan dit recht worden beperkt in het belang van de openbare orde.

Art. 9

1.

Het recht tot vergadering en betoging wordt erkend, behoudens ieders verantwoordelijkheid volgens de wet.

2.

De wet kan regels stellen ter bescherming van de gezondheid, in het belang van het verkeer en ter bestrijding of voorkoming van wanordelijkheden.

Dus:

Je mag bij elkaar komen, een club of vereniging oprichten en je mag protesteren. Dat is je recht. Fijn, goed om te weten. Hartelijk bedankt. En door.

Hoofdstuk 7

Nu even opletten. Dit is ook erg belangrijk en wordt steeds belangrijker. Lees even wat vetgedrukt staat.

Art. 10

1.

Ieder heeft, behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen, recht op eerbiediging van zijn persoonlijke levenssfeer.

2.

De wet stelt regels ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer in verband met het vastleggen en verstrekken van persoonsgegevens.

3.

De wet stelt regels inzake de aanspraken van personen op kennisneming van over hen vastgelegde gegevens en van het gebruik dat daarvan wordt gemaakt, alsmede op verbetering van zodanige gegevens.

Art. 11

Ieder heeft, behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen, recht op onaantastbaarheid van zijn lichaam.

Art. 12

1.

Het binnentreden in een woning zonder toestemming van de bewoner is alleen geoorloofd in de gevallen bij of krachtens de wet bepaald, door hen die daartoe bij of krachtens de wet zijn aangewezen.

2.

Voor het binnentreden overeenkomstig het eerste lid zijn voorafgaande legitimatie en mededeling van het doel van het binnentreden vereist, behoudens bij de wet gestelde uitzonderingen.

3.

Aan de bewoner wordt zo spoedig mogelijk een schriftelijk verslag van het binnentreden verstrekt. Indien het binnentreden in het belang van de nationale veiligheid of dat van de strafvordering heeft plaatsgevonden, kan volgens bij de wet te stellen regels de verstrekking van het verslag worden uitgesteld. In de bij de wet te bepalen gevallen kan de verstrekking achterwege worden gelaten, indien het belang van de nationale veiligheid zich tegen verstrekking blijvend verzet.

Dus:

Je hebt recht om te leven zoals je zelf wenst, maar er zijn wel wetten die je dat recht kunnen ontnemen. Als je een misdaad pleegt, kun je worden gestraft en als je in de gevangenis terecht komt, heb je dus een tijdje geen recht

meer om te leven zoals je dat zou willen. Je mag dan namelijk een tijdje niet naar buiten.

Je hebt recht op privacy, zegt lid 2 van artikel 10. Instanties of personen mogen niet zomaar jouw telefoonnummer of andere gegevens aan iemand anders geven. En dat gaat nog verder: als je bijvoorbeeld met een dokter of met een advocaat te maken hebt, moeten zij zwijgen over wat je hun verteld hebt of wat ze in bijeenkomsten met jou over je te weten zijn gekomen. Beroepsgeheim, heet dat. Dat hebben zij. Dus ook als jij iets gedaan hebt wat niet mag, mogen ze dat niet doorvertellen aan de politie. Goed om te weten.

Artikel 11 vind ik bijna net zo belangrijk als artikel 1. Je hebt 'recht op onaantastbaarheid van je lichaam'. Wat betekent dat? Letterlijk dat ze niet zomaar aan je mogen komen. Het is jouw lichaam, daar moeten ze van afblijven. Dit artikel was nogal actueel toen het coronavirus kwam en de overheid vaccinaties had laten ontwikkelen, die misschien verplicht zouden worden gesteld. Daar was sprake van. Meteen kwamen de tegenstanders met dit artikel aan: 'Ik mag zelf weten wat ik met mijn lichaam doe, of ik daar een vaccinatie in spuit of niet, want ik heb recht op onaantastbaarheid van mijn lichaam.'

Je mag zelf weten wat je met je lichaam doet en dat heeft grote gevolgen. Soms zie je iemand die de hele dag loopt te roken, elke avond dronken is en frikadellen-speciaal bij zijn ontbijt eet. Hij is veel te dik natuurlijk, hoest zich gek en heeft altijd een kater. Deze persoon kost ons een

boel geld, want hij ligt regelmatig in het ziekenhuis en wordt, als het weer eens helemaal mis is gegaan, opgevangen door allerlei instanties die betaald worden met belastinggeld. Je zou kunnen zeggen, en iedereen denkt dat stiekem ook weleens: kan hij niet verplicht worden om te stoppen met roken, minder te drinken en wat gezonder te leven?

Nee, dat kan niet.

Want stel je voor dat we daaraan beginnen. Dan gaan wij bepalen hoe iemand met zijn lichaam om moet gaan. Gaan we suiker dan verbieden? En wettelijk mag je niet meer dan drie wijntjes per week? Misschien moet iemand dan wel verplicht vlees eten terwijl hij dat niet wil, omdat daar bepaalde voedingsstoffen in zitten die je mist als je alleen maar groenten eet. Dat kan niet.

We gaan ook niet tegen mensen zeggen dat ze niet mogen kitesurfen omdat het te gevaarlijk is. Of dat ze niet op een fatbike mogen rijden. Of geen bergen mogen beklimmen.

En je kunt ook niet zeggen: 'Laat die types die gevaarlijk leven, op welke manier dan ook, dan maar meer betalen voor hun ziektekostenverzekering.' Dat lijkt misschien redelijk, maar waar ligt de grens? Hoe bepaal je die? En sommigen zijn nou eenmaal eerder ziek of minder sterk dan anderen. Niemand is perfect, de een heeft dit en de ander heeft dat. Dat accepteren we.

In de Grondwet staat dat je lichaam onaantastbaar is en dat je zelf mag beslissen hoe je ermee omgaat. Dat gaat natuurlijk alleen om je

eigen lichaam. Je mag roken als je dat wilt, maar je mag niet roken waar iemand bij is die dat niet wil. Je mag ongezond zijn voor jezelf, maar dat mag geen invloed hebben op een ander, want die ander heeft ook onaantastbaarheid van zijn lichaam, dus daar moet jij van afblijven.

Zo hebben we dat allemaal geregeld in onze Grondwet. Best wel iets om trots op te zijn, vind ik.

Hoofdstuk 8

Lees maar even. Het is kort en simpel.

Art. 13

1.

Het briefgeheim is onschendbaar, behalve, in de gevallen bij de wet bepaald, op last van de rechter.

2.

Het telefoon- en telegraafgeheim is onschendbaar, behalve, in de gevallen bij de wet bepaald, door of met machtiging van hen die daartoe bij de wet zijn aangewezen.

Dus:

Aan dit artikel kun je goed zien dat de Grondwet al best oud is. Er wordt gesproken over brieven, telefoon en telegraaf. In 1848, toen deze versie van onze Grondwet werd opgesteld, was er nog geen e-mail, Whatsapp, Instagram of YouTube. Mensen schreven brieven aan elkaar of stuurden een telegram en na 1876 konden ze elkaar bellen, als ze een telefoon hadden.

Op zich maakt het niet uit. Het artikel zegt dat jouw berichten van jou zijn en dat niet zomaar iemand iets van jou mag lezen of bekijken als jij dat niet wilt. Als je dus iemand een brief stuurt, mag bijvoorbeeld de politie die niet zomaar openmaken, tenzij ze daar toestem-

ming voor heeft gekregen van de rechter. En die geeft die niet zomaar. Er moet echt een heel goede reden voor zijn. Misschien weet de politie dat jij iemand wilt laten vermoorden, heeft ze daar bewijzen voor en denkt ze dat de opdracht voor de moord in die brief staat. Ik denk dat een rechter het dan wel goed zou vinden dat de brief wordt geopend.

In deze tijd is het lastig. Iedereen zet van alles op sociale media en dan ga je er dus mee akkoord dat dat niet meer geheim is, maar een persoonlijk e-mailtje aan iemand valt natuurlijk onder dat briefgeheim. Dat mogen ze niet zomaar onderscheppen, hacken, en lezen.

De politie dus ook niet. Als ze jou bijvoorbeeld zonder toestemming van de rechter afluistert terwijl je aan de telefoon bent, en zo iets over je te weten komt, kan ze daar niks mee. Het is 'onrechtmatig verkregen bewijs', dus de rechter accepteert het niet.

Ook mooi toch? Je lichaam wordt gerespecteerd, zoals we zagen in het vorige artikel, en je privacy ook, zien we nu. Je hebt rechten, je bent niet zomaar iemand.

Hoofdstuk 9

Lees dit maar niet, behalve dat eerste woord. Erg ingewikkeld allemaal. Eronder staat waar het over gaat.

Art. 14

1.

***Onteigening** kan alleen geschieden in het algemeen belang en tegen vooraf verzekerde schadeloosstelling, een en ander naar bij of krachtens de wet te stellen voorschriften.*

2.

De schadeloosstelling behoeft niet vooraf verzekerd te zijn, wanneer in geval van nood onverwijld onteigening geboden is.

3.

In de gevallen bij of krachtens de wet bepaald bestaat recht op schadeloosstelling of tegemoetkoming in de schade, indien in het algemeen belang eigendom door het bevoegd gezag wordt vernietigd of onbruikbaar gemaakt of de uitoefening van het eigendomsrecht wordt beperkt.

Dus:

Stel je voor, ze gaan een nieuwe spoorbaan aanleggen tussen Lelystad en Groningen, wat ze inderdaad van plan zijn, en het traject is helemaal uitgezet. Er is alle ruimte voor, behalve dat er ergens in het oosten van Friesland één

boerderij in de weg staat. Die staat precies waar het spoor moet komen en als ze het spoor een stukje verderop leggen, staan er zes boerderijen in de weg. De directeur van de Nederlandse Spoorwegen gaat met die boer praten. Wil hij misschien zijn boerderij verkopen? Zodat ze die kunnen afbreken, om dan over dat land het spoor aan te leggen.

‘Nee,’ zegt de boer. ‘Sodemieter op.’

Of hoe hij dat dan ook zegt in het Fries.

Het zou in zo’n geval mogelijk kunnen zijn dat de boerderij ‘onteigend’ wordt, dus dat het ‘eigendom’ wordt afgepakt door de rechter. De boer wordt ervoor betaald, dat wel, maar hij verkoopt zijn bezit zonder dat hij dat wil.

Zoiets gebeurt echt niet zomaar. Het gebeurt ook maar heel soms en er moet echt een heel erge goede reden voor zijn.

Dus wat van jou is, is van jou, maar heel soms niet. Het algemene belang is dan letterlijk ‘belangrijker’. Rijker aan belang. Omdat zoveel mensen iets hebben aan die spoorlijn.

Hoofdstuk 10

Dit gaat over wat je rechten zijn als je iets gedaan hebt wat niet mag en je bent opgepakt door de politie. Lees maar even de vetgedrukte stukjes.

Art. 15

1.

Buiten de gevallen bij of krachtens de wet bepaald mag niemand zijn vrijheid worden ontnomen.

2.

Hij aan wie anders dan op rechterlijk bevel zijn vrijheid is ontnomen, kan aan de rechter zijn invrijheidstelling verzoeken. Hij wordt in dat geval door de rechter gehoord binnen een bij de wet te bepalen termijn. De rechter gelast de onmiddellijke invrijheidstelling, indien hij de vrijheidsontneming onrechtmatig oordeelt.

3.

De berechting van hem aan wie met het oog daarop zijn vrijheid is ontnomen, vindt binnen een redelijke termijn plaats.

4.

Hij aan wie rechtmatig zijn vrijheid is ontnomen, kan worden beperkt in de uitoefening van grondrechten voor zover deze zich niet met de vrijheidsontneming verdraagt.

Art. 16

Geen feit is strafbaar dan uit kracht van een daaraan voorafgegane wettelijke strafbepaling.

Art. 17

Niemand kan tegen zijn wil worden afgehouden van de rechter die de wet hem toekent.

Art. 18

1.

Ieder kan zich in rechte en in administratief beroep doen bijstaan.

2.

De wet stelt regels omtrent het verlenen van rechtsbijstand aan minder draagkrachtigen.

Dus:

Ze mogen je niet zomaar in de gevangenis gooien. Als ze dat toch doen en er is geen goede reden voor, kun je de rechter verzoeken de opdracht te geven je weer vrij te laten.

Als ze je voor de rechter willen brengen om je eventueel te laten veroordelen voor iets, kunnen ze daar niet te lang over doen. Het moet binnen een redelijke termijn.

Je zult altijd geholpen worden door een advocaat en als je die niet kunt betalen, krijg je die gratis.

Het zijn heldere en vrij simpele artikelen en ze zijn weer erg belangrijk. Ook al je iets gedaan hebt wat niet mag, heb je rechten. Ten eerste moet het bewezen worden, maar ook als dat gebeurd

is, mogen ze niet zomaar alles met je doen. We zijn het erover eens geworden dat iemand die een fout gemaakt heeft, ook een mens is en netjes behandeld moet worden.

Soms vinden mensen dat we misdadigers te netjes behandelen en dat ze veel strenger gestraft zouden moeten worden, maar dat is een ander verhaal. Of de straffen hoger of lager of milder of strenger zouden moeten zijn, staat niet in de Grondwet. Dat is namelijk iets wat best vaak verandert in de maatschappij en dat heeft met van alles te maken.

Niet al het harde werk wordt goed betaald.

Hoofdstuk 11

Deze artikelen gaan over werk, inkomen, wonen en onderwijs. Het zijn de sociale grondrechten, die weer anders zijn dan wat ze de 'klassieke liberale grondrechten' noemen. Eigenlijk staat er niet zoveel in, vind ik. Lees maar even de stukjes die vet staan.

Art. 19

1.

Bevordering van voldoende werkgelegenheid is voorwerp van zorg der overheid.

2.

De wet stelt regels omtrent de rechtspositie van hen die arbeid verrichten en omtrent hun bescherming daarbij, alsmede omtrent medezeggenschap.

3.

Het recht van iedere Nederlander op vrije keuze van arbeid wordt erkend, behoudens de beperkingen bij of krachtens de wet gesteld.

Art. 20

1.

De bestaanszekerheid der bevolking en spreiding van welvaart zijn voorwerp van zorg der overheid.

2.

De wet stelt regels omtrent de aanspraken op sociale zekerheid.

3.

Nederlanders hier te lande, die niet in het bestaan kunnen voorzien, hebben een bij de wet te regelen recht op bijstand van overheidswege.

Art. 21

De zorg van de overheid is gericht op de bewoonbaarheid van het land en de bescherming en verbetering van het leefmilieu.

Art. 22

1.

De overheid treft maatregelen ter bevordering van de volksgezondheid.

2.

Bevordering van voldoende woongelegenheid is voorwerp van zorg der overheid.

3.

Zij schept voorwaarden voor maatschappelijke en culturele ontplooiing en voor vrijetijdsbesteding.

Art. 23

1.

Het onderwijs is een voorwerp van de aanhoudende zorg der regering.

2.

Het geven van onderwijs is vrij, behoudens het toezicht van de overheid en, voor wat bij de wet aangewezen vormen van onderwijs betreft, het onderzoek naar de bekwaamheid

en de zedelijkheid van hen die onderwijs geven, een en ander bij de wet te regelen.

3.

Het openbaar onderwijs wordt, met eerbiediging van ieders godsdienst of levensovertuiging, bij de wet geregeld.

4.

In elke gemeente wordt van overheidswege voldoende openbaar algemeen vormend lager onderwijs gegeven in een genoegzaam aantal openbare scholen. Volgens bij de wet te stellen regels kan afwijking van deze bepaling worden toegelaten, mits tot het ontvangen van zodanig onderwijs gelegenheid wordt gegeven, al dan niet in een openbare school.

5.

De eisen van deugdelijkheid, aan het geheel of ten dele uit de openbare kas te bekostigen onderwijs te stellen, worden bij de wet geregeld, met inachtneming, voor zover het bijzonder onderwijs betreft, van de vrijheid van richting.

6.

Deze eisen worden voor het algemeen vormend lager onderwijs zodanig geregeld, dat de deugdelijkheid van het geheel uit de openbare kas bekostigd bijzonder onderwijs en van het openbaar onderwijs even afdoende wordt gewaarborgd. Bij die regeling wordt met name de vrijheid van het bijzonder onderwijs betreffende de keuze der leermiddelen en de aanstelling der onderwijzers geëerbiedigd.

7.

Het bijzonder algemeen vormend lager onderwijs, dat aan de bij de wet te stellen voorwaarden voldoet, wordt naar dezelfde maatstaf als het openbaar onderwijs uit de openbare kas bekostigd. De wet stelt de voorwaarden vast, waarop voor het bijzonder algemeen vormend middelbaar en voorbereidend hoger onderwijs bijdragen uit de openbare kas worden verleend.

8.

De regering doet jaarlijks van de staat van het onderwijs verslag aan de Staten-Generaal.

Dus:

Er staat dat de overheid haar best zal doen om ervoor te zorgen dat er werk is, dat je niet van de honger omkomt – je kunt een uitkering krijgen – dat er goede plekken zijn om te wonen en dat er onderwijs is.

En dat je zelf mag beslissen wat voor werk je gaat doen. Ze mogen je niet dwingen stratenmaker of ijscoman te worden.

Dat onderwijs wordt wel gegarandeerd, de rest niet. Dat heb je met die zogenaamde sociale grondrechten: je kunt ze niet afdwingen. Soms kun je geen werk vinden, krijg je om de een of andere reden geen uitkering en kun je nergens anders wonen dan bij je ouders of bij vrienden. Je kunt niet aanbellen bij de overheid en een baan, geld of een huis eisen. Dus je moet wel een beetje voor jezelf zorgen. De overheid wil je proberen

te helpen, zoals deze artikelen zeggen, maar ze kan niet alles doen. Daarom is het dus niet zo interessant dit allemaal. Ze gaan hun best doen. Fijn. We zullen zien wat dat oplevert. Hoe kun je meten of de regering echt haar best voor je heeft gedaan? Dat kan niet, dus eigenlijk hebben we hier gewoon niet zoveel aan. Sorry hoor.

En het wordt nog oninteressanter in hoofdstuk 12.

Verder lezen?

Benieuwd naar het hele verhaal en wil je verder lezen?

KLIK DAN OP DE ONDERSTAANDE LINK

<https://uitgeverijvogelvrij.nl/boek/?id=de-grondwet>

Over Uitgeverij Vogelvrij

Uitgeverij Vogelvrij publiceert boekjes, zowel in fysieke vorm als digitaal, met de lengte en de amusementswaarde van speelfilms, die beogen net zo toegankelijk te zijn als audiovisuele producties. De boekjes hebben vaak minder tekst dan een standaardroman en kunnen voorzien zijn van plaatjes, foto's, tekeningen of audio- of videofragmenten, die zelfs in het geval van een papieren boek met QR-codes op een smartphone of een tablet direct beluisterd en bekeken kunnen worden. Lezen en kijken of lezen en luisteren.

Uitgeverij Vogelvrij wil inspelen op een nieuwe wereld en kiest ervoor meer een contentfabriekje in het algemeen dan alleen een uitgever van boeken te zijn. Het gaat om het opbouwen van een fonds van verhalen en formats, uitgegeven als boekjes en daardoor auteursrechtelijk beschermd, die vaak in basis geschikt zijn voor een audiovisuele productie, ten behoeve van media die de behoefte hebben aan een constante stroom van content.

Informatie over de uitgeverij en/of deze titels is ook te vinden op de website www.uitgeverijvogelvrij.nl of kan per mail worden opgevraagd: info@uitgeverijvogelvrij.nl.

Let op: digitale edities zijn veel milieuvriendelijker en veel goedkoper dan papieren versies.

Op onze website kost elk e-boek maar 4 euro. En voor 25 euro heb je er zelfs 12. Het voordeel van e-boeken is dat je ze kunt lezen op een e-reader, maar ook op een smartphone, een laptop of een tablet. Nog afgezien van de enorme aanslag die papieren boeken doen op het milieu heeft digitaal lezen naast de gunstige prijs nog veel meer voordelen: je kunt lezen in het donker, je hoeft geen zware boeken mee te slepen, je kunt gemakkelijk passages of namen opzoeken en je kunt de letters groter of kleiner maken.

